

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Epistola 192

Citation: Holberg, Ludvig: "Epistola 192", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 165.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holb11val-shoot-workid63815.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

EPISTOLA CXCI.

Til **

Kiære Broderi Du raaber alle Tider paa Reformationer, og bliver vreed, efterdi jeg ikke vil styrke dig i din Patriotiske Iver. At reformere er et stort Arbejde, og intet Foretagende er i mine Tanker dristigere. Naar een lader sig mærke med at ville reformere, er det ligesom han vil 166 sige: See her er noget, som ingen for min Tiid haver villet, kundet, eller dristet sig til at foreslaae. Ingen Præsumption om sig selv kand være større og selsommere: Hvorudover, naar jeg seer en Stad at vrimle af Reformatores, ligner jeg den ved et svagt Legeme, som er fuldt af usunde Vædsker. Et hvert skiønsomt og fornuftigt Menneske, som Reformations-Geist paakommer, tænker: Hvi kand det dog være, at, saasom Verden haver staaet saa længe, ingen haver rindet i Sinde dette Forslag, som jeg nu er falden paa? En saadan Tanke kiølner strax hans Iver, og endelig desarmerer ham, saa at, hvor treffelig Apparence end det Forslag, han er falden paa, kand have, saa bliver en saadan Tanke ham dog en Anstøds-Steen. Uskiønsomme Folk forestille sig ikke saadant; og, endskiønt de forestille sig det, lade de sig deraf dog ikke skrække: Jeg tør frit sige, taabelige og uskiønsomme Folk; efterdi daglig Erfarenhed viser, at de udueligste og ubeqvemmeste Borgere i en Stad ere meest frugtbare paa Forslag til Reformationer, og at ingen med større Iver søger at curere Stats-Feil, end den, som selv behøver at cures: Ligesom ingen er bekvemmere til at reformere, end den, som tvivler om sig selv; thi hans Frygt kand tiene til Beviis paa hans Indsigt i en Ting og hans Duelighed. Jeg forkaster dog ikke alle Forslag; saadant maa man og ikke gjøre; thi blant 100de kand eet være antageligt: Alleene den Concept jeg af Erfarenhed haver fatted om mange Project-Magerses Qualitet, foraarsager, at jeg gemeenligen med Doctoren i Comoedien siger til dem, som gaae frugtsommelige dermed: *Tag Piller ind*; og, naar jeg kommer ind udi et Caffee-Huus, hvor jeg finder ligesaa mange Reformatores, som Borde og Bænke, anseer jeg det enten som et Hospital fuld af syge Lemmer, eller som en Daare-Kiste. Jeg siger ellers, at man dog ikke maa forkaste alle Forslag: Thi det er ligesom man vilde sige, at all Ting udi et Land er saa godt, at intet kand forbedres. Een, der vil reformere, kand nogenledes høres, naar han foreslaaer Ændring af visse Sædvaner og Stiftelser, som synes skadelige, og som 167 paa andre Steder ikke ere indførte; Thi det er et stort Præjudicium imod en Anordning eller Sædvane, naar andre Nationer ikke have villet antage den. Jeg haver i den Henseende dristet mig til i mine Skrifter at mælde om tvende Ting, som vel kunde foreslaaes, uden at blive sværted med Herman von Bremens Character. Den eene er angaaende de Domme, som fældes udi Ægteskabs-Sager, hvorved en Ietfærdig Pige, der lader sig beligge, og udpresser et løst Ægteskabs-Løfte af en ung Person, som udi Kiærligheds Paroxysmo lover meer end han agter at holde, bliver berettiget til at ægte ham. Saadant strider imod alle andre Nationers Love, synes ogsaa at stride imod en nyelig udgiven Forordning; hvorudover jeg aldrig saadanne Domme haver villet underskrive. Den anden Reformation, om hvis Nødvendighed jeg ogsaa i mine Skrifter haver mældet, bestaaer udi de saa kaldne Commissioner, hvorved de stridende Parter have Magt til at udvælge sig selv Dommere. En saadan slags Jurisdiction findes ey heller paa andre Steder. Hertil legger jeg den tredie, som bestaaer derudi, at Lærere Publice examinere deres egne Disciple; hvilket mig synes at være det samme som at dømme udi deres egen Sag: Saadant er ey heller brugeligt andetsteds. Vel er sandt, at Rectores udi Skolerne examinere og med Attester dimittere deres egne Disciple: Men det er saadanne Dimissioner og Attester, som underkastes de højere og almindelige Skolers Domme. Men det er nok taelt om den Materie, og maaskee formeget. Jeg forbliver etc.